

EIROPAS KOMISIJA

Reģionālās politikas ģenerāldirektorāts

Nodarbinātības, sociālo lietu un iespēju vienlīdzības ģenerāldirektorāts

NORĀDĪJUMI PAR GADA KONTROLES ZIŅOJUMOS ATKLĀTO KĻŪDU APSTRĀDI

(Pielikums Norādījumiem par gada kontroles ziņojumiem un atzinumiem (18/02/2009),
COCOF 09/0004/01-EN)

Šis ir Komisijas dienestu sagatavots darba dokuments. Tajā, pamatojoties uz piemērojamajiem Kopienas tiesību aktiem, ir sniegti valsts iestādēm, profesionāļiem, atbalsta saņēmējiem vai potenciāliem atbalsta saņēmējiem un citām kohēzijas politikas uzraudzībā, kontrolē un īstenošanā iesaistītajām institūcijām paredzēti tehniski norādījumi par to, kā interpretēt un piemērot Kopienas noteikumus šajā jomā. Šā darba dokumenta mērķis ir sniegt Komisijas dienestu paskaidrojumus par minētajiem noteikumiem un to interpretāciju, lai atvieglotu darbības programmu īstenošanu un veicinātu labu praksi. Tomēr šie norādījumi neskar Tiesas un Pirmās instances tiesas interpretāciju vai Komisijas lēmumu pieņemšanas jaunāko praksi.

Saturs

SAĪSINĀJUMI	4
GLOSĀRIJS	5
1. IEVADS	7
2. KĻŪDU IZVĒRTĒŠANA.....	8
2.1. Iepriekšējos Komisijas norādījumos izklāstītā pieeja.....	8
2.2. Sistēmiskas kļūdas.....	8
2.3. Gadījuma kļūdas	9
2.4. Anomālas kļūdas	9
2.5. Kļūdas, kas ir saistītas ar nepabeigtu pretrunu procedūru	10
2.6. Kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars	10
2.7. Kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars un vadības un kontroles sistēmu novērtējums	11
3. KĻŪDU ĪPATSVARA ATKLĀŠANA GKZ AR <i>SFC</i> 2007.....	12
4. NEATBILSTOŠS REVĪZIJAS ATZINUMS	13
5. KOREKTĪVI PASĀKUMI.....	13
5.1. Koriģētas kļūdas jēdziens revīzijas atzinumā.....	13
5.2. Koriģējošie pasākumi kā secīgi notikumi.....	14
5.3. 1. iespēja: ekstrapolētas finanšu korekcijas	15
5.4. 2. iespēja: katra veida kļūdas korekcija	15
5.5. Kompensācijas ar izdevumu “buferi”	16
6. AUGSTA KĻŪDU ĪPATSVARA IETEKME UZ ATLASI.....	16
7. IESPĒJAMĀ KĻŪDA UN KĻŪDU AUGŠĒJĀ ROBEŽA	17
8. ĪPAŠI GADĪJUMI.....	19
8.1. RI atklātās kļūdas izdevumos, kuras par neatbilstošām uzskatīja arī vadošā iestāde, starpniecības iestāde vai sertifikācijas iestāde.....	19
8.1.1. Jau konstatētās neatbilstības, kuras jau konstatējusi STI/VI/SI, bet kuras vēl nebija koriģētas, pirms RI veica atlasī.....	19
8.1.2. Neatbilstības, kas atklātas STI/VI kontroles laikā un nav pietiekamā apmērā koriģētas, pirms RI veica atlasī	19
8.1.3. Neatbilstības saistībā ar izdevumiem, kuru sertifikācija tika anulēta pēc tam, kad RI veica atlasī.....	19
8.2. Pārāk augsta novērtējuma kļūdu kompensēšana ar pārāk zema novērtējuma kļūdām, lai iegūtu kopējo iespējamu kļūdu	20

1. PIELIKUMS. KOPĒJAIS PROGNOZĒTAIS KĻŪDU ĪPATSVARŠ.....	21
2. PIELIKUMS. DEKLARĒTO IZDEVUMU UN IZLASES REVĪZIJAS TABULA.....	22

SAĪSINĀJUMI

RI – revīzijas iestāde

GDZ – gada darbības pārskats (ko sagatavo katrs Komisijas ģenerāldirektorāts)

GKZ – gada kontroles ziņojums

SI – sertifikācijas iestāde

KF – Kohēzijas fonds

COCOF – Fondu koordinācijas komiteja

TD – ticamības deklarācija no Eiropas Revīzijas palātas par ES budžeta izpildi

ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ESF – Eiropas Sociālais fonds

STI – starpniecības iestāde

ISA – Starptautiskais revīzijas standarts

VI – vadošā iestāde

VKS – vadības un kontroles sistēma

DV – dalībvalsts

NVA – naudas vienības atlase

GLOSĀRIJS

Termins	Definīcija
Anomāla kļūda	Neatbilstība, kas visticamāk nav raksturīga visai kopai.
Pretrunu procedūra	Procedūra revīzijas ziņojuma (projekta) nosūtīšanai revīzijas objektam, pieprasot rakstisku atbildi noteiktā termiņā
Kļūda	Šajos norādījumos kļūda ir Komisijai deklarēto apstiprināto izdevumu pārāk augsts novērtējums, kas izteikts skaitļos.
Izdevumi par gadu N	Komisijai paziņotie izdevumi, uz kuru pamata izveido darbību izlasi.
Neatbilstība	Nozīmē to pašu, ko kļūda.
Zināma kļūda	Zināma kļūda ir kļūda, kas konstatēta ārpus revidētās izlases.. NVA gadījumā zināma kļūda ir arī atklātās kļūdas summa izlases vienībā, kuras vērtība ir vienāda ar atlases intervāla vērtību vai lielāka par to.
Neatbilstība	Nozīmē to pašu, ko kļūda.
Kopa	Viss datu kopums, no kura izveido izlasi (Regulas (EK) Nr. 1083/2006 62. panta 1. punkta b) apakšpunkta nolūkā) un par kuru revidents vēlas izdarīt secinājumus.
Gadījuma kļūda	Kļūdas, kuras neuzskata par sistēmiskām kļūdām, klasificē kā gadījuma kļūdas. Šis jēdziens nozīmē, ka pastāv varbūtība, ka revidētajā izlasē konstatētās gadījuma kļūdas pastāv arī nerevidētajā kopā.
Kļūdu īpatsvars izlasē	Kļūdu īpatsvars izlasē ir atklāto neatbilstību daudzums (darbību revīzijās, kuras veiktas saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1083/2006 62. panta 1. punkta b) apakšpunktu), kas dalīta ar revidēto izdevumu apmēru.

Termins	Definīcija
Sistēmiska kļūda	Sistēmiskās kļūdas ir kļūdas, kuras ir konstatētas revidētajā izlasē, kuras ietekmē nerevidēto kopu un kuras ir sastopamas noteiktos un līdzīgos apstākļos. Šīm kļūdām parasti ir kopīga pazīme, piem., darbības veids, atrašanās vieta vai laika posms. Tās parasti ir saistītas ar neefektīvu kontroles procedūru kādā vadības vai kontroles sistēmas daļā.
Kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars	<p>Kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars atbilst šādu kļūdu summai: prognozētās gadījuma kļūdas, sistēmiskās kļūdas, zināmās kļūdas un nekorģētās anomālās kļūdas.</p> <p>Lai izdarītu secinājumus par visu izlases kopu, RI kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars jāsalīdzina ar būtiskuma līmeni.</p>

1. IEVADS

Šā dokumenta mērķis ir sniegt papildu norādījumus, paskaidrojot svarīgākos jautājumus, kurus dalībvalstis (DV) ir uzdevušas saistībā ar gada kontroles ziņojumos (GKZ) konstatēto kļūdu īpatsvaru, kā arī par minētā kļūdu īpatsvara ietekmi uz revīzijas iestādes (RI) revīzijas atzinumu¹.

Šo norādījumu dokumentu sagatavoja Reģionālās politikas ģenerāldirektorāts sadarbībā ar Nodarbinātības, sociālo lietu un iespēju vienlīdzības ģenerāldirektorātu. Šos norādījumus ir jāizmanto RI, kas līdz 2011. gada beigām un turpmākajos periodos saistībā ar ERAF, KF vai ESF līdzfinansētajām programmām ir atbildīgas par GKZ sniegšanu.

Norādījumu projektā nav paredzēti jauni vai papildu uzdevumi valsts iestādēm. Turpmāk izklāstīto paskaidrojumu mērķis ir izskaidrot jautājumus, ko RI ir uzdevušas saistībā ar to GKZ novērtējumu, kas iesniegti līdz 2010. gada beigām, kā arī jautājumus, ko RI uzdeva par šo norādījumu projektiem "Homologues Group" sanāksmē 2011. gada 17.–18. oktobrī un *COCOF* sanāksmē 2011. gada 23. novembrī. Šo norādījumu vienīgais nolūks ir skaidrot pieeju par to, kā RI jāanalizē darbību revīziju un sistēmu revīziju rezultāti.

Ar šiem norādījumiem netiek aizstāti esošie Komisijas norādījumi, proti:

- Norādījumi par GKZ un atzinumiem (18/02/2009), *COCOF* 09/0004/01-NE (turpmāk "norādījumi par GKZ un atzinumiem");
- Informatīva piezīme revīzijas iestādēm par paraugu atlases metodēm (15/09/2008), *COCOF* 08/0021/01-EN (turpmāk "norādījumi par paraugu atlasī");
- Norādījumi par kopīgu metodiku vadības un kontroles sistēmu [VKS] novērtēšanai dalībvalstīs², *COCOF* 08/0019/00-EN (turpmāk "norādījumi par VKS novērtēšanu");
- Informācija Sertifikācijas iestādēm par ieturētajām, atgūtajām un atgūstamajām summām un summām, kas tiek uzskatītas par neatgūstamām, 2007.–2013. gada plānošanas periodam un atgādinājums par 2000.–2006. gada plānošanas periodu (27/03/2010), *COCOF* Nr. 10/0002/00/NE (turpmāk "norādījumi SI").

¹ Regulas (EK) Nr. 1083/2006 62. panta 1. punkta d) apakšpunkta (ii) daļā ir paredzēts, ka revīzijas iestādei ir jāsniedz atzinums par to, vai vadības un kontroles sistēmu darbība ir efektīva, lai tādējādi nodrošinātu to, ka Komisijai iesniegtās izdevumu deklarācijas ir pareizas, un līdz ar to garantētu, ka attiecīgie darījumi ir veikti likumīgi un pareizi.

² Sk. *COCOF* piezīmi 08/0019/00-EN, kurā sistēmu novērtēšanai ir paredzētas četras kategorijas (1. kategorija: darbojas labi; vajadzīgi tikai nelieli uzlabojumi (augsta uzticamība), 2. kategorija: darbojas, bet ir vajadzīgi daži uzlabojumi (vidēja uzticamība), 3. kategorija: daļēji darbojas; būtībā ir vajadzīgi uzlabojumi (vidēja uzticamība), 4. kategorija: pamatā nedarbojas (zema uzticamība)).

2. KĻŪDU IZVĒRTĒŠANA

2.1. Iepriekšējos Komisijas norādījumos izklāstītā pieeja

Kā minēts 5. sadaļā (pēdējā apakšpunktā) norādījumos par GKZ un atzinumiem un 6.8. sadaļā norādījumos par paraugu atlasi, gada kontroles ziņojumā ir jāsniedz konstatēto kļūdu izvērtējums (papildus šo kļūdu labošanai).

Minētajā 6.8. sadaļā Komisija atsaucas arī uz Starptautisko revīzijas standartu (*ISA*) Nr. 530³, saskaņā ar kuru revidentam ir jāņem vērā atlasē rezultāti, visu atklāto kļūdu veids un iemesli un to iespējamā ietekme uz konkrētās revīzijas mērķi un citām revīzijas jomām.

Tādējādi vismaz kopš 2008. gada Komisijas norādījumos bijis skaidri norādīts, ka ir sagaidāms, ka RI veic revīzijā konstatēto kļūdu padziļinātu kvalitatīvu analīzi un, ka veiktā analīze tiek izklāstīta gada kontroles ziņojumā.

GKZ sadaļā par darbību revīzijām RI ir jāsniedz paskaidrojumi par to kļūdu veidiem, kuras var ietekmēt kopējo prognozēto kļūdu īpatsvaru, jo kļūdas var rasties inter alia, publiskā iepirkuma posmā, kā arī finanšu inženierijas instrumentu un atbalsta shēmu ietekmē.

Kā izklāstīts 2009. gada norādījumos par GKZ un Atzinumiem⁴, gada kontroles ziņojumā jānorāda, vai atklātās problēmas (neatbilstības) bija sistēmiskas, un veiktie pasākumi, tostarp neatbilstoši izdevumu un ar tiem saistīto finanšu korekciju daudzums.

Katrā ziņā ar šiem norādījumiem nevar aizstāt RI profesionālo viedokli, kad jāizlemj, vai attiecīgā kļūda ir sistēmiska, anomāla vai gadījuma kļūda. Šādam novērtējumam analīze jāveic katrā gadījumā atsevišķi, un to izklāsta GKZ.

2.2. Sistēmiskas kļūdas

Sistēmiskās kļūdas ir kļūdas, kuras ir konstatētas revidētajā izlasē, kuras ietekmē nerevidēto kopu un kuras ir sastopamas noteiktos un līdzīgos apstākļos. Tās parasti ir saistītas ar neefektīvu kontroles procedūru kādā vadības vai kontroles sistēmas daļā. Lai atklātu iespējamu sistēmisku kļūdu, ir jāveic papildu darbs šīs kļūdas apmēru noteikšanai un vēlāk arī daudzuma noteikšana. Tas nozīmē, ka ir jāidentificē visi gadījumi, kad pastāv aizdomas par tāda paša veida kļūdu, kas ir konstatēta izlasē, tādējādi dodot iespēju noteikt tās kopējo ietekmi uz kopu⁵.

³ <http://web.ifac.org/download/a027-2010-iaasb-handbook-isa-530.pdf>

⁴ Sk. minēto norādījumu 4. sadaļas pēdējo apakšpunktu.

⁵ Piemēram, ir iespējams gadījums, ka konkrēta kļūda ir konstatēta darbībā, ko līdzfinansē saskaņā ar prioritāro virzienu, kurš ir saistīts ar finanšu inženieriju. Šāda kļūda var būt pieļauta arī citās, tā paša prioritārā virziena darbībās. RI sadarbībā ar VI/STI ir jāpārbauda, vai tas tiešām ir noticis. Bet, kā jau minēts iepriekš, jebkura izlasē atklātā kļūda ir jāņem vērā, kad tiek aprēķināts prognozētais kļūdu īpatsvars (izņemot pamatotas anomālas kļūdas), tāpēc ka izlase reprezentē visu kopu.

Saskaņā ar 98. panta 4. punktu Regulā (EK) Nr. 1083/2006 “sistemātiskas neatbilstības gadījumā dalībvalsts paplašina izmeklēšanu, to attiecinot uz visām darbībām, kas varētu būt ietekmētas”. Tādējādi jēdziens “sistemātiskas neatbilstības” un dalībvalstu veicamie pasākumi visiem VKS dalībniekiem ir labi zināmi.

Līdzīgi sistēmiskām kļūdām, ir iespējams, ka, atrodot kļūdu izlasē, revidents konstatē vēl vienu vai vairākas kļūdas ārpus izlases, un tās var klasificēt kā “zināmas kļūdas”. Piemēram, ja tiek atklāts, ka saskaņā ar publiskā iepirkuma noteikumiem līgums ir nelegāls, tad visticamāk daļa no saistītajiem neatbilstošajiem izdevumiem ir deklarēti maksājuma pieteikumā vai rēķinā, kas ir ietverti revidētajā izlasē, un pārējie izdevumi ir deklarēti izlasē neiekļautajos maksājumu pieteikumos vai rēķinos. Zināmu kļūdu gadījumā rīkojas tāpat kā sistēmisko kļūdu gadījumā.

2.3. Gadījuma kļūdas

Kļūdas, kuras neuzskata par sistēmiskām kļūdām, klasificē kā gadījuma kļūdas. Šis jēdziens nozīmē, ka pastāv iespēja, ka revidētajā izlasē konstatētās gadījuma kļūdas ir arī nerevidētajā kopā, jo izlase ir reprezentatīva. Tāpēc šīs kļūdas ir jāņem vērā prognozēto kļūdu aprēķinos (norādījumus sk. 2.6. sadaļā).

2.4. Anomālas kļūdas

Daudzos gadījumos līdz 2010. gada beigām iesniegtajos GKZ RI kļūdas klasificēja kā “anomālas kļūdas”, un tāpēc, prognozētais kļūdu īpatsvars bija zemāks, nekā tam vajadzēja būt.

Statistiskā izlase reprezentē kopu, un tāpēc kļūdas var klasificēt kā anomālas kļūdas tikai labi pamatotos, izņēmuma gadījumos. Ja šo kļūdu veidu norāda bieži, nesniedzot attiecīgu pamatojumu, tas var negatīvi ietekmēt revīzijā izteiktā atzinuma uzticamību.

RI, iesniedzot GKZ, jābūt lielā mērā pārliecinātai, ka konkrēta anomāla kļūda nav raksturīga kopai, un jāpaskaidro, kādas papildu procedūras revīzijā tika izmantotas, lai secinātu, ka attiecīgā kļūda ir anomāla kļūda, kā tas noteikts ISA Nr. 530.

ISA Nr. 530 turklāt paredzēts:

“A.19. Ja neatbilstība ir klasificēta kā anomāla kļūda, attiecinot izlases kļūdas uz datu kopu, šo kļūdu var neņemt vērā. Tomēr šāda neatbilstība, ja tā netiek izlabota, ir jāņem vērā papildus to neatbilstību prognozēm, kuras nav anomālas.”

“A.22. Ja tiek pārbaudīta sīkāka informācija, precīzākās aplēses par neatbilstībām kopā var iegūt, pie prognozētajām neatbilstībām pieskaitot anomālās neatbilstības (ja tādas ir). Ja prognozēto neatbilstību skaits, pieskaitot anomālās neatbilstības, ja tādas ir, pārsniedz pieļaujamo neatbilstību skaitu, tad izlasi nevar uzskatīt par atbilstīgu pamatu secinājumam veikšanai par pārbaudāmo kopu. [...]”

Tas nozīmē, ka tad, ja RI nolemj prognozēto kļūdu aprēķinos neņemt vērā kādu anomālu kļūdu, saskaņā ar šo norādījumu 5.1. iedaļu anomālo kļūdu apmērs ir jāņem vērā, kad tiek aprēķināts kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars (ja tas nav

koriģēts). Ja anomālā kļūda ir koriģēta, tad to kopējā prognozētā kļūdu īpatsvara aprēķinos neieskaita. Šādu pieeju izmanto tikai attiecībā uz anomālām kļūdām, jo tie ir izņēmuma gadījumi, kā jau tas paredzēts iepriekš citētajā revīzijas standartā.

2.5. Kļūdas, kas ir saistītas ar nepabeigtu pretrunu procedūru

Kļūdām, kas ir ņemtas vērā kopējā prognozētā kļūdu īpatsvarā, jābūt saistītām ar konstatējumiem galīgajā revīzijas ziņojumā, t. i., kad pretrunu procedūra ar revīzijas objektu ir pabeigta.

Attiecīgi pamatotos gadījumos, ja minētā pretrunu procedūra nav pabeigta pirms GKZ iesniegšanas, tas var būt par pamatu revīzijas tvēruma ierobežošanai, un atzinumu ar piezīmēm var sniegt, pamatojoties uz RI profesionālo viedokli. Šādā gadījumā RI revīzijas atzinumā jānorāda, vai šādiem ierobežojumiem ir ietekme uz deklarētajiem izdevumiem, un, ja šāda ietekme pastāv, jāsniedz aprēķini⁶.

Atkarībā no tā, kādā posmā ir attiecīgās revīzijas pretrunu procedūra, pastāv iespēja, ka RI var: i) aprēķinot prognozētās kļūdas, ņemt vērā revīzijā atklātās minētās kļūdas (kā noteikts šo norādījumu 2.6. sadaļā) vai ii) var aprēķināt neatbilstību daudzumu ierobežota tvēruma revīzijas atzinumā, vienlaikus norādot, vai minētās iespējamās neatbilstības būtiski ietekmētu kopējo kļūdu īpatsvaru (t. i., ja kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars, kurā ņemtas vērā minētās neatbilstības, būtu par 2 % lielāks).

Katrā ziņā joprojām ir jāņem vērā šādi norādījumi: “Kļūdu īpatsvars, kas jāietver gada kontroles ziņojumā, parasti pamatojas uz revīzijas gala rezultātiem (pēc pretrunu procedūras) saistībā ar references periodam atlasīto izlasi. Tomēr varētu gadīties, ka pēc turpmākas pārraudzības saskaņā ar administratīvām/revīzijas procedūrām varētu secināt, ka kļūda galu galā nav uzskatāma par kļūdu. Tādēļ iepriekšējos ziņojumos norādītais kļūdu īpatsvars var būt atjaunināts.”⁷

2.6. Kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars

Tāpat RI gada kontroles ziņojumā jānorāda kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars, kas, lai izdarītu secinājumus par visu kopu, RI jāsalīdzina ar būtiskuma līmeni, kā noteikts Komisijas Regulas (EK) Nr. 1828/2006 17. panta 4. punkta otrajā daļā.

Saskaņā ar minētā noteikuma otro daļu “ja darbības programmā prognozētais kļūdu īpatsvars pārsniedz būtiskuma līmeni, revīzijas iestāde analizē tās nozīmi un veic nepieciešamos pasākumus, tostarp sagatavo nepieciešamos ieteikumus, kurus izklāsta gada kontroles ziņojumā”.

Kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars parāda to, kāda varētu būt kļūdu ietekme uz vadības un kontroles sistēmām, izsakot to kā procentuālo daļu no kopas gadā N.

⁶ Sk. 7. iedaļu norādījumos par GKZ un atzinumiem.

⁷ Sk. 9. zemsvītras piezīmi norādījumos par GKZ un atzinumiem.

Kopējam prognozētam kļūdu īpatsvaram jāatspoguļo analīze, ko saistībā ar darbību revīzijas kontekstā konstatētajām kļūdām veica RI saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1083/2006 62. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

Kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars atbilst šādu kļūdu summai: prognozētās gadījuma kļūdas, sistēmiskās kļūdas un nekorrigētās anomālās kļūdas (sk. shēmu šo norādījumu 1. pielikumā).

Ja revidētajā izlasē ir konstatētas sistēmiskās kļūdas un tās ir precīzi attiecinātas uz nerevidēto kopu, tad ar kopu saistītās sistēmiskās kļūdas pieskaita kopējām prognozētajām kļūdām. Ja pirms GKZ iesniegšanas šāda attiecināšana nav veikta, sistēmiskās kļūdas prognozēto gadījuma kļūdu aprēķinos uzskata par gadījuma kļūdām.

Saistībā ar gadījuma kļūdām prognozēto kļūdu aprēķināšana atšķiras atkarībā no revīzijas stratēģijā izraudzītās un aprakstītās atlasēšanas metodes. Saistībā ar kļūdu prognozēšanu skatīt no 6.3. līdz 6.6. sadaļai Komisijas norādījumos par paraugu atlasēšanas metodēm — atlasēšanas metožu paraugi un to izmantošana. Vispārīgs apraksts:

- Ja RI kā atlasēšanas metodi izmanto naudas vienības atlasēšanu (NVA), tad prognozētā gadījuma kļūda atbilst iespējamai kļūdai (IK).
- Lai aplēstu starpību, RI līdzīgi jāaprēķina iegūto datu precizitāte, norādot maksimālo un minimālo robežu.
- Nestatistiskās atlasēšanas gadījumā kļūdu īpatsvars ir jāaprēķina, ja tiek izmantota formālā pieeja, kā tas paskaidrots 6.6. sadaļā norādījumos par paraugu atlasēšanas metodēm (ja šāda pieeja tiek izmantota). Ja nestatistiskās atlasēšanas gadījumā netiek izmantota iepriekš minētā formālā pieeja, tad kļūdu īpatsvara ekstrapolāciju neveic, t. i., prognozētais kļūdu īpatsvars atbilst izlases kļūdu īpatsvaram.

RI jāaprēķina visu kļūdu daudzums un jāietver tas kopējā prognozētajā kļūdu īpatsvarā, ņemot vērā izņēmumu, kas paredzēts šo norādījumu 2.4. sadaļā. Ja šādi aprēķini nav veikti, kļūdu īpatsvara rādītāju nevar uzskatīt par uzticamu, jo tas tādā gadījumā visticamāk ir novērtēts par zemu. Šādā gadījumā revīzijas atzinumam jāpievieno piezīmes.

Parasti, kad tiek aprēķināts kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars, ņem vērā visas konstatētās kļūdas. Šā dokumenta 8. sadaļā ir minēti īpaši gadījumi, kad tas netiek veikts.

2.7. Kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars un vadības un kontroles sistēmu novērtējums

Ja kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars pārsniedz būtiskuma līmeni, kas ir 2 %, tas liecina par to, ka deklarētie izdevumi ir būtiski neprecīzi, t. i., vadības un kontroles sistēma (VKS) nav darbojusies atbilstīgi.

Regulas (EK) Nr. 1828/2006 IV pielikuma 2. sadaļā ir prasība RI apvienot sistēmu revīzijas un darbību revīzijas rezultātus, lai iegūtu augstu ticamības līmeni saistībā ar VKS darbību.

Saskaņā ar norādījumiem par VKS novērtēšanu⁸ RI, pamatojoties uz veiktajām sistēmu revīzijām (un ņemot vērā pastāvošās kompensējošās kontroles), izdara vispārīgus secinājumus par katru sistēmu, tādējādi sekmējot RI revīzijas atzinuma izstrādi.

Norādījumos par GKZ un atzinumiem (6. sadaļa) jau ir minēti daži gadījumi, kuri RI jāņem vērā, kad tā, izmantojot sistēmu revīzijas un darbību revīzijas rezultātus, novērtē vispārējo ticamību.

Ja RI uzskata, ka VKS atbilst 2. kategorijai, un kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars ir zemāks nekā būtiskuma līmenis, kas ir 2 %, tad revīzijas atzinumu var sniegt bez piezīmēm.

Tomēr, ja VKS klasificē 1. vai 2. kategorijā un kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars ir augstāks nekā 2 %, tad tas neatkarīgi no salīdzinoši pozitīvā novērtējuma, kas iegūts RI veiktajā sistēmu revīzijā, liecina, ka praksē VKS nav pietiekami efektīva, lai novērstu, atklātu un koriģētu neatbilstības un atgūtu nepamatoti samaksātās summas. Tāpēc tiek uzskatīts, ka šādā gadījumā jāsniedz revīzijas atzinums ar piezīmēm.

Ja RI uzskata, ka VKS atbilst 3. vai 4. kategorijai, tad tiek uzskatīts, ka revīzijas atzinums ar piezīmēm⁹ ir jāsniedz pat tad, ja kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars ir zemāks nekā 2 %. Lai novērtētu, vai tās sistēmu revīzijas pamatā, kurā VKS tika klasificēta 3. kategorijā, bija konstatējumi, kurus nevarēja izdarīt darbību revīzijā, RI ir jāpaļaujas uz savu profesionālo viedokli (piem., sistēmu revīzijas par VKS, kas pēc gada N tika izmainīta, tādējādi samazinot ticamību, ko darbību revīzijā nosaka attiecīgā gada izdevumiem).

Ja VKS ir klasificēta 3. vai 4. kategorijā un kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars ir virs 2 %, tad sniedz atzinumu ar piezīmēm vai negatīvu atzinumu. Izvēle starp atzinumu ar piezīmēm un negatīvu atzinumu ir atkarīga no kļūdu svarīguma un no to apmēra.

3. KĻŪDU ĪPATSVARA ATKLĀŠANA GKZ AR SFC 2007.

Iepriekš minētā informācija jāizklāsta GKZ sadaļā par darbību izlases revīziju.

Turklāt “deklarēto izdevumu un izlases revīzijas tabulā”, ko pievieno GKZ (atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 1828/2006 VIII pielikuma 9. tabulai), jānorāda izlasē atklāto kļūdu īpatsvars un kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars (kā noteikts 2.6. sadaļā). Skatīt šā dokumenta 2. pielikumu.

⁸ Šajos norādījumos sistēmu novērtējumam ir paredzētas četras kategorijas. 1. kategorija: darbojas labi; vajadzīgi tikai nelieli uzlabojumi (augsta uzticamība), 2. kategorija: darbojas, bet ir vajadzīgi daži uzlabojumi (vidēja uzticamība), 3. kategorija: daļēji darbojas; būtībā ir vajadzīgi uzlabojumi (vidēja uzticamība), 4. kategorija: pamatā nedarbojas (zema uzticamība).

⁹ Izteiciens “tiek uzskatīts” nozīmē, ka ir vajadzīgs RI profesionālais viedoklis, lai izdarītu secinājumus par tās darbu.

GKZ jābūt iesniegtam Komisijai izmantojot *SFC2007*. Modulī *SFC2007* ir ietverta iepriekš minētā tabula, kas RI ir jāaizpilda. Informāciju par kopējo prognozēto kļūdu īpatsvaru ieraksta atsevišķā ailē pēc ailes “Neatbilstošo izdevumu summa un procenti (kļūdu īpatsvars) nejaušā izlasē”. Šī tabula modulī *SFC2007* tika izmainīta, ņemot vērā 2011. gadā iesniegtos GKZ, lai novērstu tehniskās problēmas, kas radās GKZ iesniegšanas pēdējā reizē.

Lai arī no metodoloģijas viedokļa ir pareizi norādīt vienu kļūdu īpatsvara rādītāju par programmām, kas ietvertas vienotā VKS, to atzinums par visām attiecīgās sistēmas programmām ne vienmēr ir līdzvertīgs.

Padomes Regulas (EK) Nr. 1083/2006 62. panta 1. punkta d) apakšpunktā teikts: “Ja vairākām darbības programmām piemēro kopēju sistēmu, i) punktā minēto informāciju var grupēt vienā ziņojumā, atzinumu un deklarāciju atbilstoši ii) un iii) punktiem var sniegt par visām attiecīgajām darbības programmām”.

Tomēr, ja sistēmu revīzijā vai kopējā izlasē atklāto kļūdu analīzē vienā VKS programmā tiek atklāti īpaši trūkumi, RI var apsvērt iespēju šīs programmas gadījumā pieņemt atsevišķu revīzijas atzinumu. Modulī *SFC2007* RI katrai programmai var pievienot atšķirīgu atzinumu, pat ja tās ir vienā VKS.

4. NEATBILSTOŠS REVĪZIJAS ATZINUMS

Ņemot vērā pieredzi, kas gūta saistībā ar 2010. gada GKZ iesniegšanu, Komisija par neatbilstošiem uzskata:

- atzinumus bez piezīmēm, kaut arī darbību revīzija par izdevumiem gadā N nav veikta;
- atzinumus bez piezīmēm, kaut arī RI nav revidējusi visas izlasē esošās darbības;
- atzinumus bez piezīmēm, kaut arī kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars bijis virs būtiskuma līmeņa un/vai sistēmas revīzijā tika atklāti nopietni trūkumi (valsts iestādes pirms revīzijas atzinuma iesniegšanas laikus neveica attiecīgos koriģējošos pasākumus);
- atteikumu sniegt atzinumu, jo darbību revīzijas gadījumā nav pabeigta pretrunu procedūra.

5. KOREKTĪVI PASĀKUMI

5.1. Koriģētas kļūdas jēdziens revīzijas atzinumā

Visas RI revidētajā izlasē atklātās kļūdas ir jānorāda saskaņā ar 28. panta noteikumiem Regulā (EK) Nr. 1828/2006, kas grozīta ar Regulu (EK) Nr. 846/2009, jākoriģē un jāziņo atbilstīgi norādījumiem par paraugu atlasī.

Saskaņā ar 70. pantu Regulā (EK) Nr. 1083/2006 un 70. pantu Padomes Regulā (EK) Nr. 1198/2006 dalībvalstīm ir jākoriģē un jāatlīdzina nepamatoti samaksātās summas. Dalībvalstīm ir divas izvēles iespējas:

1) nekavējoties anulēt neatbilstošos izdevumus attiecīgajā programmā, kad tie tiek atklāti, atskaitot tos nākamajā izdevumu deklarācijā, un tādējādi atbrīvot ES finansējumu ieguldīšanai citās darbībās vai

2) atstāt izdevumus programmā līdz būs pabeigta procedūra, lai no saņēmējiem atgūtu nepareizi izmaksāto dotāciju, un anulēt izdevumus no nākamās izdevumu deklarācijas pēc tam, kad atgūšana ir pabeigta.

No citētajiem juridiskajiem noteikumiem jāsecina, ka minētajos norādījumos kļūdu uzskata par koriģētu, kad attiecīgā neatbilstošā summa ir atskaitīta (anulēta vai atgūta) no Komisijai iesniegtās izdevumu deklarācijas vai kad attiecīgie izdevumi ir reģistrēti sertifikācijas iestādes gramatvedības sistēmā kā summa, kas ir atgūšanas procesā.

5.2. Koriģējošie pasākumi kā secīgi notikumi

Pamatojoties uz RI veikto sistēmu revīzijas un darbību revīzijas rezultātu analīzi, dalībvalstij (vadošai vai sertifikācijas iestādei atbilstīgi VKS) jāveic attiecīgie koriģējošie pārraudzības pasākumi.

Ja šie pasākumi ir īstenoti pirms GKZ iesniegšanas Komisijai un RI ir atbilstīgi pierādījumi par to efektīvu īstenošanu, par tiem ir jāziņo GKZ, lai apliecinātu, ka valsts iestādes ir atbilstīgi veikušas atklāto kļūdu pārraudzību.

Šādus koriģējošos pasākumus var uzskatīt par secīgiem notikumiem, kas ir notikuši pēc revīzijas perioda un ko RI var ņemt vērā, nosakot ticamības līmeni un pieņemt revīzijas atzinumu. Saskaņā ar iepriekšējiem norādījumiem par GKZ¹⁰ “dažiem secīgiem notikumiem varētu būt svarīga ietekme uz vadības un kontroles sistēmu darbību un/vai uz kvalificēšanu (ja atzinums ir ar piezīmēm vai ir negatīvs), un tādēļ revīzijas iestāde nevar tos ignorēt”. Šie notikumi var būt pozitīvas darbības (piem., korektīvo pasākumu īstenošana pēc revīzijas perioda), vai tiem var būt negatīva ietekme (piem., trūkumi sistēmā vai kļūdas, kas atklātas pēc revīzijas perioda).

RI var pieņemt atzinumu bez piezīmēm, ja veikto korektīvo pasākumu ietekmē būtisko trūkumu risks vadības un kontroles sistēmā ir samazināts līdz atbilstīgam līmenim, t. i., pēc korektīvo pasākumu īstenošanas riskam pakļauto deklarēto izdevumu summa gadā N nav lielāka kā 2 % no minētajiem izdevumiem (izņemot VKS, kas sākotnēji iedalīta 4. kategorijā; sk. 2.7. sadaļu).

Ja korektīvie pasākumi ir saistīti ar neatbilstošu izdevumu koriģēšanu, RI šos labojumus var ņemt vērā iepriekšējā punktā minētajā nolūkā tikai tad, ja saistītie izdevumi ir koriģēti saskaņā ar 5.1. sadaļu.

Ja sertifikācijas iestāde provizoriski ietur izdevumus, to iepriekš minētajā gadījumā nevar uzskatīt par korektīvu pasākumu. Tomēr RI var apsvērt šādu izdevumu provizorisku ieturēšanu kā secīgu notikumu, ja šāds pasākums tiek veikts pirms GKZ iesniegšanas Komisijai un, ja SI rakstiski apstiprina (piem., nosūtot vēstuli Komisijai), ka tā attiecīgos izdevumu deklarēs tikai tad, kad tā būs ieguvusi apliecinājumu par attiecīgo izdevumu likumību un pareizību un pēc tā, kad

¹⁰ Sk. 8. iedaļu norādījumos par GKZ un atzinumiem.

informējusi Komisiju par darbībām, kas ir veiktas šāda apliecinājuma iegūšanai, kā arī saņēmusi RI atzinumu par minēto darbību atbilstību.

Ja korektīvie pasākumi ir saistīti ar darbības plānu, tad šādu iespēju iepriekš minētajā nolūkā var apsvērt tikai RI, ja attiecīgās darbības ir īstenotas efektīvi un RI ir skaidri tā pierādījumi.

Katrā ziņā kopējam prognozētajam kļūdu īpatsvaram jāpaliek nemainīgam, t. i., šādi korektīvi pasākumi to neietekmē, un tas ir jānorāda GKZ.

5.3. 1. iespēja: ekstrapolētas finanšu korekcijas

Dalībvalsts (vadošā iestāde vai sertifikācijas iestāde atbilstoši VKS), saņēmusi informāciju par kopējo prognozēto kļūdu īpatsvaru (kas norādīts GKZ), var nolemt novērst deklarētos neatbilstošos izdevumus. To var izdarīt, ja veic attiecīgā gada N darbības programmas nerevidēto izdevumu ekstrapolētu finanšu korekciju.

Par iepriekš minētās pieejas izmantošanu lemj dalībvalsts, un tā nav obligāta.

Pēc kļūdu korekcijas izlasē veic arī visas nerevidētās kopas ekstrapolētu korekciju: ekstrapolēta finanšu korekcija = prognozētais kļūdu īpatsvars * nerevidētie izdevumi.

5.4. 2. iespēja: katra veida kļūdas korekcija

Visām kļūdām jābūt koriģētām, tostarp zināmās un anomālās kļūdas.

Saistībā ar sistēmiskām kļūdām GKZ vajadzībām RI ir jāapstiprina, ka:

- Komisijai paziņoto izdevumu kopsumma, kuru ietekmējušas attiecīgās sistēmiskās kļūdas, ir noteikta un atbildīgās iestādes veiks vajadzīgās korekcijas¹¹ cik ātri vien iespējams. Sistēmisko kļūdu noteikšanu nerevidētajos izdevumos RI pārraudzībā var veikt VI. Praksē tas nozīmētu, ka RI būtu jānovērtē VI darba kvalitāte un jāiesniedz Komisijai rakstisks apstiprinājums, ka darbs ir paveikts atbilstīgi standartiem un ka secinājumi ir saskaņoti.
- Lai mazinātu būtisku kļūdu risku nākamajās izdevumu deklarācijās, atbildīgajām valsts iestādēm ir jāaņem īstenot plānu trūkumu novēršanai, nosakot stingrus termiņus sistēmisko trūkumu novēršanai. Šis plāns skaidri un īsi jāizklāsta GKZ.

Gadījuma kļūdas var būt vai nu vienīgais kļūdu avots revidētā izlasē, vai arī tās var norādīt papildus sistēmiskām kļūdām (kas noteiktas un norādītās, kā aprakstīts iepriekš). Kā teikts šo norādījumu 2.3. sadaļā, “gadījuma kļūda” nozīmē, ka pastāv varbūtība, ka šādas kļūdas var būt arī nerevidētajos izdevumos. Tāpēc RI ir jāaprēķina riskam pakļautie izdevumi, nerevidētajiem izdevumiem piemērojot prognozēto kļūdu īpatsvaru (saistībā ar gadījuma kļūdām, kas atklātas revidēto darbību izlasē) pēc tam, kad ir atskaitīti izdevumi, kurus ir ietekmējušas sistēmiskās

¹¹ Sk. 98. panta 4. punktu Regulā (EK) Nr. 1083/2006.

klūdas. Riskam pakļautā summa par gadu N deklarētajos izdevumos ir jānorāda GKZ, un dalībvalstij jāveic atbilstīga pārraudzība.

5.5. Kompensācijas ar izdevumu “buferi”

Pastāv iespēja, ka gadā N+1 dalībvalsts saistībā ar konkrētu darbību deklarē Komisijai vairāk izdevumu nekā sākotnēji bija paredzēts gada N budžetā. Tas attiecināms pie izdevumiem “buferi”.

Piemēram, kādam projektam budžetā ir paredzēti izdevumi EUR 100 000 apmērā, un publiskais finansējums ir 40 % no izdevumiem, kas ir maksimāli līdz EUR 40 000. Ar projektu saistītie deklarētie izdevumi ir EUR 110 000, un projekts ir saņēmis maksimālo piešķirumu summu EUR 40 000. RI veic deklarēto EUR 110 000 revīziju un konstatē neatbilstošus izdevumus EUR 9000 apmērā. Tā rezultātā valsts iestādes nevar saņēmējam izdot atgūšanas orderi, jo joprojām ir pietiekami lieli atbilstīgie izdevumi, lai šis projekts saņemtu maksimālo piešķirumu summu EUR 40 000 apmērā.

Vēl viens piemērs. Projektam budžetā ir paredzēti izdevumi EUR 100 000 apmērā, un publiskais finansējums ir 40 % no izdevumiem, kas ir maksimāli līdz EUR 40 000. Deklarētie izdevumi projektā — EUR 110 000. RI veic deklarēto EUR 110 000 revīziju un konstatē neatbilstošus izdevumus EUR 15 000 apmērā. Tā rezultātā valsts iestādēm ir jāizdod saņēmējam atgūšanas orderis EUR 5000 apmērā, jo klūdas dēļ faktiskā summa bija mazāka nekā robežsumma (EUR 100 000). Saņēmējs var saņemt maksimālo piešķirumu EUR 38 000 apmērā (95*40 %).

6. AUGSTA KĻŪDU ĪPATSVARA IETEKME UZ ATLASI

Augsts kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars var liecināt par to, ka atlases plānošanā ir izdarīti nepareizi pieņēmumi, piemēram, paredzētais kļūdu īpatsvars bija pārāk zems vai kontroles pārbaudē iegūtais ticamības līmenis bija pārāk augsts.

ISA Nr. 530 (sk. 3. papildinājuma 5. punktu) šis jautājums aprakstīts šādi:

“Jo vairāk neatbilstību attiecīgajā kopā revidents paredz atklāt, jo lielāka izlase ir vajadzīga, lai atbilstīgi aplēstu faktisko neatbilstību daudzumu attiecīgajā kopā. Saistībā ar paredzamo neatbilstību daudzumu revidentam ir jāņem vērā vairāki faktori, tostarp apmērs, līdz kuram vienību vērtības ir noteiktas subjektīvi, riska novērtēšanas procedūru rezultāti, kontroles pārbaūžu rezultāti, iepriekšējos periodos izmantoto revīzijas procedūru rezultāti un citās detalizētās procedūrās iegūtie rezultāti.”

Turpmākajā atlasē ir jāņem vērā atbilstošāki gūtās pieredzes parametri.

- Turklāt, ja RI revidējamo darbību atlasē izmanto NVA, tā parasti paredzētu zemu prognozēto kļūdu īpatsvaru (piem., 10 % no būtiskuma līmeņa jeb 0,2 %, ja būtiskuma līmenis ir 2 %¹²). Tomēr, ja attiecīgās atlases rezultāti liecina, ka

¹² Kā noteikts Regulas (EK) Nr. 1828/2006 4. pielikumā, maksimālais būtiskuma līmenis ir 2 %. RI var noteikt zemāku līmeni.

prognozētais kļūdu īpatsvars ir virs 2 %, tad RI var apsvērt iespēju izmantot citu atlasē metodi, kā minēts 6. sadaļā Komisijas norādījumos par paraugu atlasē metodēm, proti, turpmāk redzamajā tabulā¹³.

Kopas mainīgums	Paredzamais kļūdu biežums	Ieteicamā pieeja
Mazs	Mazs	Mainīgo izlase — naudas vienības atlasē
Liels	Mazs	Naudas vienības atlasē
Mazs	Liels	Mainīgo izlase
Liels	Liels	Klāsterēšana vai stratifikācija (kopā ar piemērotu atlasē metodi)

7. IESPĒJAMĀ KĻŪDA UN KĻŪDU AUGŠĒJĀ ROBEŽA

Kā izklāstīts norādījumos par paraugu atlasē metodēm, kļūdu apakšējā un augšējā robeža ir jāaprēķina un jānorāda GKZ papildus atlasē kļūdām un IK.

Komisijas informatīvajā piezīmē par paraugu atlasē metodēm revīzijas iestādēm¹⁴ saistībā ar tādu kļūdu izvērtēšanu un prognozēšanu, kas radušās ar NVA atlasītā izlasē, ir teikts:

- “Augšējā neatbilstību robeža jāaprēķina kā prognozēto neatbilstību, pamata precizitātes [...] un precizitātes intervāla palielinājuma rezerves summa.
- Revidents var aprēķināt arī vajadzīgā papildu parauga lielumu, parauga intervāla formulā aizstājot sākotnēji paredzēto neatbilstību ar visiespējamāko parauga novērtējumā konstatēto neatbilstību, un noteikt intervālu un kopējo parauga lielumu, pamatojoties uz jaunajām paredzamajām vērtībām. Papildu izlases posteņu skaitu var noteikt, atņemot sākotnējo parauga lielumu no jaunā parauga lieluma. Atlasē var lietot jauno parauga intervālu. Jāatlasa tās pozīcijas, kas vēl nav iekļautas izlasē.
- Piemēram, novērojot vienu neatbilstību EUR 300 apmērā (25 %), t. i., prognozētu neatbilstību EUR 1000 apmērā ar EUR 5000 lielu pieļaujamo neatbilstību un EUR 4000 lielu NVA intervālu pie 95 % uzticības līmeņa (uzticības koeficients 3), augšējā neatbilstības robeža ir EUR 13 750. Šo skaitli iegūst no šādu lielumu summas:

¹³ Sk. minēto norādījumu 6. iedaļu.

¹⁴ Pirmos trīs apakšpunktus sk. 32. lpp. informatīvajā piezīmē revīzijas iestādēm par paraugu atlasē metodēm. Pēdējo apakšpunktu sk. 40. lpp.

- prognozētā neatbilstība EUR 1000,
- pamata precizitāte EUR 4000 x 3 = EUR 12 000, un
- rezerve, kas ir vienāda ar $(4,75-3-1) \times 1000 = \text{EUR } 750$ (4,75 ir drošuma koeficients (RF) pie 95 % uzticības līmeņa, ja neatbilstība ir vienāda ar 1, bet 3 ir RF pie 95% uzticības līmeņa, ja neatbilstība ir vienāda ar 0).
- Šī augšējā robeža ir lielāka par pieļaujamo neatbilstību, tāpēc var secināt, ka datu kopas neatbilstība ir virs būtiskuma sliekšņa [līmeņa]. Tāpat varam arī secināt, ka varam būt par 95 % droši, ka datu kopas neatbilstība ir augstākais EUR 13 750.
- Izmantojot statistisku metodi, revīzijas iestāde aplēsīs visticamāko neatbilstību datu kopā un salīdzinās to ar būtiskumu, lai izvērtētu rezultātus.”

Ja revidējamās izlases atlasei izmanto NVA, iespējamā kļūda (IK) tiek uzskatīta par prognozēto gadījuma kļūdu īpatsvaru. Šis kļūdu īpatsvars ir daļa no kopējā prognozētā kļūdu īpatsvara, ko salīdzina ar būtiskuma līmeni, kas ir 2 %. Ja visas izlasē atrastās kļūdas tiek uzskatītas par gadījuma kļūdām, tad kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars atbilst prognozētajam gadījuma kļūdu īpatsvaram.

Jebkurā gadījumā ir jāveic kļūdu augšējās robežas (KAR) analīze, lai ievērotu NVA prasības.

INTOSAI norādījumus¹⁵ “var izmantot kā pamatu, uz kuru atsaukties [...], veicot jebkādu ES darbību revīziju [...]”¹⁶. Norādījumos Nr. 23¹⁷ teikts, ka tad, ja “kļūdu augšējā robeža pārsniedz pieļaujamo kļūdu, bet iespējamā kļūda ir zemāka nekā pieļaujama kļūda,” revidentam jāpārsver iespēja:

- “pieprasīt, lai revidētā struktūra pārbauda atklātās kļūdas/izņēmumus un šādu kļūdu/izņēmumu iespējamību nākotnē. Šādi var vienoties par korekcijām finanšu pārskatos;
- veikt turpmākas pārbaudes, lai samazinātu risku atlasēs un tādējādi arī rezervi, kas ir paredzēta rezultātu izvērtēšanai;
- izmantot alternatīvas revīzijas procedūras papildu pārliecības iegūšanai.”

Lai izvēlētos vienu no iepriekš minētajām iespējām un attiecīgi ziņotu to GKZ, RI ir jāpaļaujas uz savu profesionālo viedokli.

¹⁵ Sk. <http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/133817.PDF>

¹⁶ Sk. *INTOSAI* norādījumu tehniskā ievada 6. punktu.

¹⁷ Attiecas uz “atlasī finanšu revīzijās (tostarp likumības un pareizības pārbaudēm)” saskaņā ar *INTOSAI* norādījumu Nr. 23 6.1. punktu.

8. ĪPAŠI GADĪJUMI

8.1. RI atklātās kļūdas izdevumos, kuras par neatbilstīgām uzskatīja arī vadošā iestāde, starpniecības iestāde vai sertifikācijas iestāde

8.1.1. *Jau konstatētās neatbilstības, kuras jau konstatējusi STI/VI/SI, bet kuras vēl nebija koriģētas, pirms RI veica atlasī*

Kā minēts iepriekš, visas atklātās neatbilstības parasti ir jāņem vērā, kad tiek aprēķināts prognozētais kļūdu īpatsvars, un par tām ir jāziņo GKZ.

Tas attiecas arī uz (darbību revīzijas laikā) RI atklātajām neatbilstībām, kuras jau ir konstatējusi cita valsts iestāde (proti, vadošā iestāde (VI), starpniecības iestāde (STI) vai sertifikācijas iestāde (SI)), pirms RI veica atlasī, bet kuras attiecīgā dalībvalsts vēl nav koriģējusi pirms GKZ iesniegšanas¹⁸.

Tomēr, ja ir dokumentāri pierādījumi, ka attiecīgās valsts iestādes (VA, STI vai SI) **ir atklājušas attiecīgo neatbilstību un jau veica vajadzīgos pasākumus**, pirms RI veica atlasī, un ka neatbilstoša summa ir koriģēta pirms GKZ iesniegšanas, tad šādu neatbilstību, prognozējot kļūdas izlases kopā, var neņemt vērā.

Jebkurā gadījumā par attiecīgo neatbilstību ir jāziņo un jāpaskaidro GKZ sadaļā par darbību revīzijām.

VI parasti ir jānodrošina, ka tās vadības pārbaudes (administratīvās pārbaudes vai pārbaudes uz vietas) tiek veiktas tā, lai novērstu, atklātu un koriģētu neatbilstības, pirms izdevumu deklarācija ir iesniegta Komisijai.

8.1.2. *Neatbilstības, kas atklātas STI/VI kontroles laikā un nav pietiekamā apmērā koriģētas, pirms RI veica atlasī*

Ja revīzijas laikā RI konstatē, ka cita iestāde kontroles laikā iepriekš ir atklājusi neatbilstību, bet piemērotā korekcijas likme ir zemāka nekā korekcijas likme, kādu pēc RI ieskatiem STI/VI vajadzēja piemērot, tad starpība starp summu, kas aprēķināta atbilstīgi RI likmei, un faktiski koriģēto summu (kas atbilst Komisijai deklarētai summai, pirms RI veica atlasī) ir jāņem vērā, kad tiek aprēķināts kopējā kļūdu īpatsvars/prognozētā kļūda.

8.1.3. *Neatbilstības saistībā ar izdevumiem, kuru sertifikācija tika anulēta pēc tam, kad RI veica atlasī*

Pēc darbību izlases atlasīšanas RI revidējamās darbībās var konstatēt neatbilstošus izdevumus, kuriem VI ir anulējusi sertifikāciju. Saistībā ar praktiskajiem pasākumiem, kurus RI var veikt attiecībā uz revīzijām uz vietas, ir paredzētas divas iespējas:

- (1) ja neatbilstošie izdevumi, kuriem anulēta sertifikācija, ir saistīti ar viesiem tās attiecīgās darbības izdevumiem, kas ir iekļauta RI izveidotajā izlasē, šai

¹⁸ Kā minēts iepriekš, šo korekciju var veikt, Komisijai iesniegtajā izdevumu deklarācijā atskaitot neatbilstošo izdevumus (anulēšana vai atgūšana) vai reģistrējot attiecīgos izdevumus sertifikācijas iestādes uzskaitvedības sistēmā kā summu, kas ir atgūšanas procesā.

iestādei nav jāveic šādas darbības revīzija uz vietas. Izlasi nav jāmaina, t. i., attiecīgā darbība nav jāaizstāj ar citu darbību,

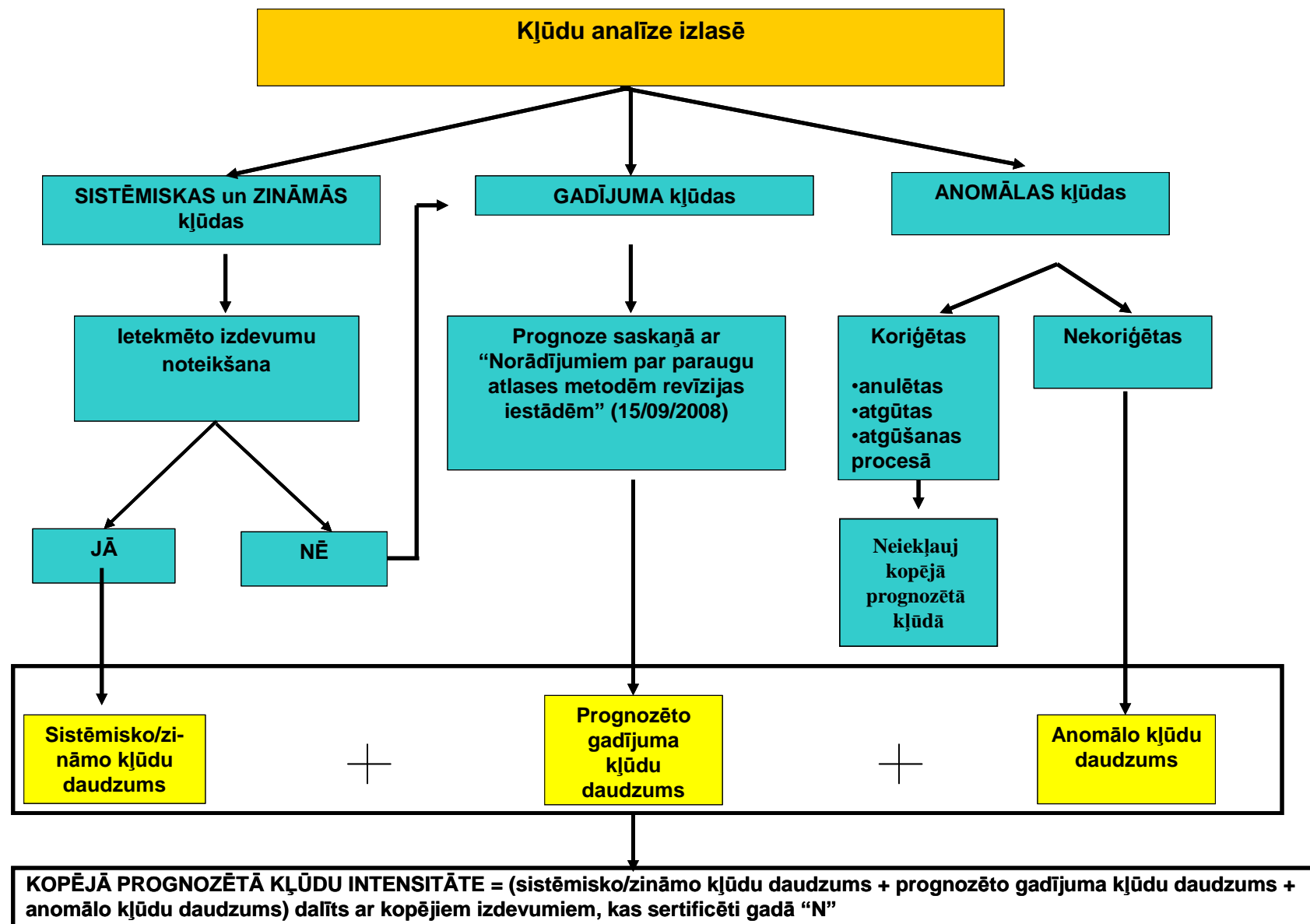
- (2) ja neatbilstošie izdevumi, kuriem anulēta sertifikācija, ir saistīti tikai ar daļu no tās attiecīgās darbības izdevumiem, kas ir iekļauta RI izveidotajā izlasē, šai iestādei ir jāveic šādas darbības revīzija uz vietas, lai pārbaudītu, vai nepastāv kļūdas tajā izdevumu daļā, kurai sertifikācija nav anulēta.

Abos gadījumos neatbilstošie izdevumi ir jāņem vērā kļūdu īpatsvara rādītājā.

8.2. Pārāk augsta novērtējuma kļūdu kompensēšana ar pārāk zema novērtējuma kļūdām, lai iegūtu kopējo iespējamo kļūdu

Pārāk zema novērtējuma kļūdas izlases kļūdu īpatsvara aprēķinos (un tātad arī prognozētā kļūdu īpatsvara aprēķinos) saistībā ar GKZ ņem vērā.

1. PIELIKUMS. KOPĒJAIS PROGNOZĒTAIS KĻŪDU ĪPATSVARŠ

2. PIELIKUMS. DEKLARĒTO IZDEVUMU UN IZLASES REVĪZIJAS TABULA

Fonds	Atsauce (CCI Nr.)	Programma	Atsauces gadā deklarētie izdevumi	Nejaušajā izlasē revidētie izdevumi atsauces gadā		Neatbilstošo izdevumu summa un procenti (kļūdu īpatsvars) nejaušā izlasē ¹⁹		Kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars ²⁰	Citi revidētie izdevumi ²¹	Neatbilstošo izdevumu summa citā izdevumu izlasē	Kopējie izdevumi, ko deklarē kumulatīvi	Kumulatīvi revidēto izdevumu kopsumma ²² procentos no deklarēto izdevumu kopsummas
				Summa ²³	% ²⁴	Summa	%					

¹⁹ Ja nejaušā izlase aptver vairāk nekā vienu fondu vai programmu, informāciju par neatbilstošo izdevumu summu un procentuālo daļu (kļūdu īpatsvaru) sniedz par visu izlasi un to nevar sniegt par atsevišķām programmām vai fondiem.

²⁰ Mazu kopu gadījumā, ja veikta nestatistiskā atlase — izlases kļūdu īpatsvars. Kopējais prognozētais kļūdu īpatsvars ir paskaidrots šo norādījumu 2.6. sadaļā.

²¹ Izdevumi no papildu izlases un izdevumi no nejaušas izlases, kas neattiecas uz atsauces gadu (summa).

²² Ietver gan nejaušā izlasē revidētos izdevumus, gan citus revidētos izdevumus.

²³ Revidēto izdevumu summa.

²⁴ Revidēto izdevumu procentuālā daļa saistībā ar Komisijai deklarētajiem izdevumiem atsauces gadā.